

DYNAMIKA LICZEBNOŚCI BOLIMUSZKI
(*STOMOXYS CALCITRANS* L.)
W GOSPODARSTWIE HODOWLANYM *

STANISŁAW PIĄTKOWSKI

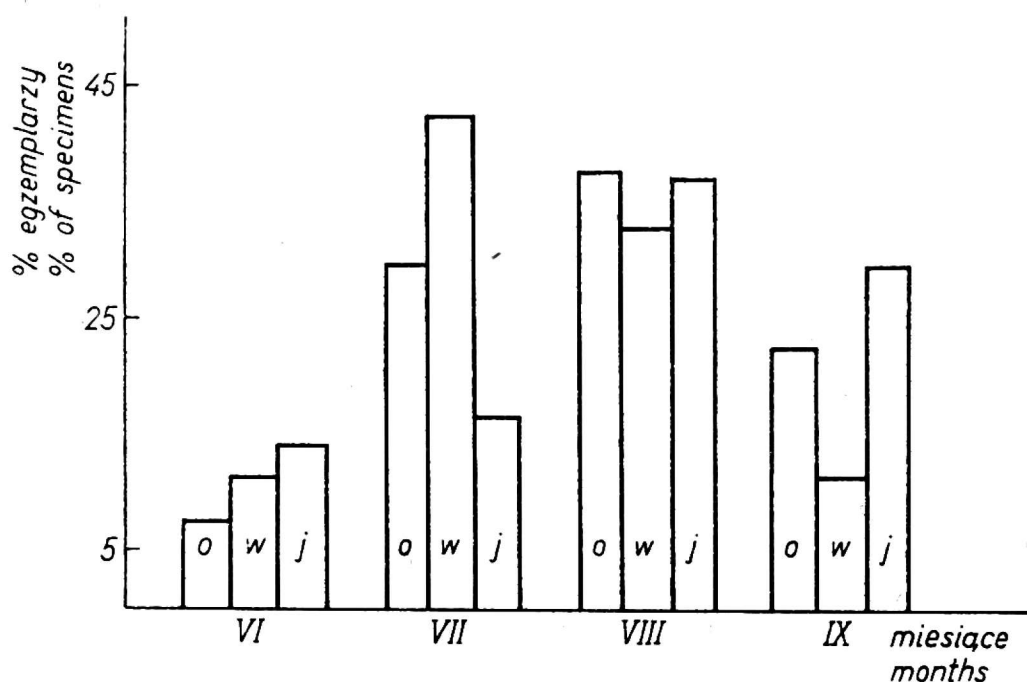
Zakład Zoologii Uniwersytetu Gdańskiego, Gdynia

Badania prowadzono na terenie Rolniczego Rejonowego Zakładu Doświadczalnego w Lubaniu w latach 1971-1974. W celu określenia składu jakościowego i ilościowego much i ich aktywności przeprowadzono kompleksowe badania w pomieszczeniach dla bydła (obora, wiata) jak i na terenie pastwiska. Równocześnie dokonywano pomiarów temperatury, wilgotności, a w terenie dodatkowo — nasłonecznienia, prędkości wiatru i stopnia zachmurzenia. Muchy odławiano za pomocą siatki entomologicznej w określonych odcinkach czasu i w różnych porach dnia.

Opracowany materiał reprezentuje muchówki symbowilne (formy oborowe i pastwiskowe) oraz synantropijne. Oznaczono następujące gatunki z rodziny *Muscidae*: *Musca domestica* L., *M. autumnalis* Deg., *M. tempestiva* Flnn., *Fannia canicularis* L., *Stomoxys calcitrans* L., *Siphona irritans* Linn., *S. stimulans* Meigen, *Hydrotaea meteorica* L., *H. irritans* Fall., *Muscina stabulans* Fll., *Morellia hortorum* Flnn., *Myiospila meditabunda* F., *Polietes albolineata* Flnn. Najliczniej reprezentowane w materiale są cztery gatunki: *M. autumnalis*, *M. domestica*, *S. calcitrans*, *H. irritans*.

W niniejszym opracowaniu ograniczono się do przedstawienia dynamiki liczebności *S. calcitrans* L. w miesiącach letnich (VI-IX). Łącznie zebrano 6602 imagines *S. calcitrans* L., w tym z obory 3054 egzemplarze, spod wiaty 2828 egzemplarzy i z jałówki odłączonej od stada 720 egzemplarzy. W stosunku do zbioru egzemplarzy *Stomoxys* stanowi to kolejno 46,2%, 42,8%, 10,9%. Porównując liczbę egzemplarzy *Stomoxys* odłowionych w całym okresie badań stwierdzono, że w sierpniu osiąga ona wartości szczytowe (tabela 1 i 3). Natomiast rozkład liczbowy tych egzem-

* W czasie badań korzystano częściowo z dotacji Komitetu Parazytologicznego Polskiej Akademii Nauk.

Ryc. Odlów *S. calcitrans* L. w oborze (o), pod wiatą (w) i na żywicielu (j)
 Fig. The catching of *S. calcitrans* L. from the shed (o), from the shelter (w) and on the host (j)

plarzy pod wiatą w poszczególnych miesiącach wykazuje maksimum w lipcu. Spowodowane to było prawdopodobnie przemieszczaniem się owadów z obory do korzystniejszych warunków (temperatura, światło),

TABELA 1

Dynamika liczebności *S. calcitrans* L. wyrażona w procentach (w ciągu 3 sezonów badań)

TABLE 1

The prevalence of *S. calcitrans* L. (per cent) within 3 research seasons

miesiąc month	obora shed	wiata shelter
czerwiec June	7.1	11.3
Lipiec July	30.4	43.5
sierpień August	39.3	33.4
wrzesień September	23.2	11.8
razem % total	100.0	100.0

TABELA 2

Średnia liczba imagines *S. calcitrans* L. przypadająca na jedną próbę w okresie badań

TABLE 2

The mean number of *S. calcitrans* L. imagines in a single collection

miesiąc month	obora shed	wiata shelter
czerwiec June	5.5	8.2
lipiec July	23.8	31.5
sierpień August	30.8	24.2
wrzesień September	18.2	8.5

Średnia za cały okres badań: w oborze — 19,5, pod wiatą — 18,1.

The average for the whole period of investigations: shed — 19,5, shelter — 18,1.

TABELA 3

Dynamika liczebności *S. calcitrans* L. odłowionych z jałówek (w ciągu 3 sezonów wypasu)

TABLE 3

The prevalence of *S. calcitrans* L. caught from a heifer (within 3 grazing seasons)

miesiąc month	% odłowionych egzemplarzy % of caught specimens
czerwiec June	14
lipiec July	17
sierpień August	39
wrzesień September	30
razem % total	100.0

TABELA 4

Średnia liczba imagines *S. calcitrans* L. przypadająca na jedną próbę zebraną z jałówki

TABLE 4

The mean number of *S. calcitrans* L. imagines in a single collection from a heifer

miesiąc month	średnia average
czerwiec June	2.1
lipiec July	2.6
sierpień August	4.6
wrzesień September	4.0

Średnia za cały okres badań: 3,3 egzemplarzy.

The average for the whole period of investigations: 3,3 specimens.

a także przebywaniem tam bydła. We wrześniu owady szukając cieplejszych miejsc przenoszą się do obory i na bydło (rycina).

Średnia liczba egzemplarzy odławianych w jednej próbie potwierdza endofilny charakter tego gatunku mimo, że przez cały sezon występuje on też na pastwisku atakując żywiciela (tabela 2 i 4).

Adres autora:

81-378 Gdynia, Czolgistów 46

THE PREVALENCE OF *STOMOXYS CALCITRANS* (L.) IN STOCK BREEDING

by

S. PIĄTKOWSKI

Complex investigations were conducted in cattle sheds, shelters and pastures during the period from 1971 to 1974. 13 species of flies were determined. The most numerous were: *Musca autumnalis*, *M. domestica*, *S. calcitrans*, *Hydrotaea irritans*.

The prevalence of *Stomoxys* in months VI to IX is presented. A total of 6602 imagines was collected, this including 3054 from the cow-shed, 2828 from the shelter and 720 from a heifer which had been separated from the herd.

Comparison of the number of *Stomoxys* caught during the whole period of investigations showed a peak occurring in August. The quantitative distribution under the shelter was highest in July. In September, the insects are concentrated on the cattle in the shed.

Results obtained confirm the endophylic character of the species.